

Osnovni principi organizacije korporativne varnosti

Štefan Gostič

Povzetek:

Namen prispevka:

Namen prispevka je opozoriti na pomembnost zagotavljanja poslovne ali korporacijske varnosti.

Metodologija:

Vsebina prispevka je pripravljena na podlagi dognanj zasebno varnostne stroke ter lastnih izkušenj na področju policijske in zasebno varnostne dejavnosti. Teoretično področje prispevka je zagotavljanje poslovne oziroma t.i. korporativne varnosti.

Ugotovitve:

Korporativna varnost ali varnostni sistem v podjetju je sistem za zagotavljanje notranje varnosti podjetja. Kot celota pravnih, organizacijskih, funkcionalnih, tehničnih in kadrovske ukrepov skrbi za ohranitev reda, spoštovanje zakonov in internih predpisov ter varnost ljudim in premoženja v podjetju. To je izrednega pomena, saj se sleherno podjetje nahaja v bolj ali manj (ne)stabilnem okolju. Nanj vplivajo različni dejavniki ogrožanja, kot na primer najrazličnejša kazniva dejanja v družbi (kriminal), različne nesreče, državni predpisi in ostala oblastna ravnanja, konkurenca, ipd. Notranja varnost podjetja je za njegovo dobro in konkurenčno poslovanje izrednega pomena, saj podjetje, ki nima izgrajenega ustreznega in učinkovitega varnostnega sistema, stagnira v ekonomskem pomenu, nenazadnje pa takšno podjetje tudi nima ustreznega ugleda v poslovnem in širšem okolju.

Omejitve/uporabnost raziskave:

Spoznanja oziroma ugotovitve v prispevku so uporabne za neposredno vzpostavitev varnosti oziroma varnostnega sistema v gospodarskih družbah.

Praktična uporabnost:

Ugotovitve prispevka so lahko neposredno uporabne pri vzpostavitvi varnostnega sistema v gospodarskih družbah, lahko pa so tudi vir teoretičnega študija na področju zagotavljanja zasebne varnosti.

Izvirnost/pomembnost prispevka:

V prispevku je prikazan osnutek metodologije za vzpostavitev in oceno ustreznosti varnostnega sistema v gospodarski družbi.

Ključne besede: varnost, korporativna varnost, varnostni sistem v podjetju, dejavniki ogrožanja, varnostni elaborat, ocena ogroženosti, usposabljanje zaposlenih.

1 UVOD

V tem prispevku so obrazložene bistvene značilnosti korporativne varnosti, teoretična izhodišča za izgradnjo ustreznega varnostnega sistema v podjetju, vsebina in pomen varnostnega sistema ter organizacijski in funkcionalni model varnostnega sistema. Znanje o osnovnih principih organizacije korporativne varnosti lahko pomembno pripomore k zagotavljanju varnosti nasploh, še posebej pa poslovne varnosti, kot nadvse pomembni (podporni) dejavnosti v vsakem delovnem procesu.

Varnost je stanje, ki je primerno, da se ohranja funkcija in namen podjetja ter varnost oseb, premoženja in podatkov, ki se nahajajo v podjetju pred uničenjem, poškodovanjem, odtujitvijo in drugimi škodljivimi učinki.

Poslovna varnost pa pomeni zagotavljanje pravnih, organizacijskih, funkcionalnih ter tehničnih ukrepov oziroma aktivnosti za zagotavljanje varnega in nemotenega poslovanja podjetja.

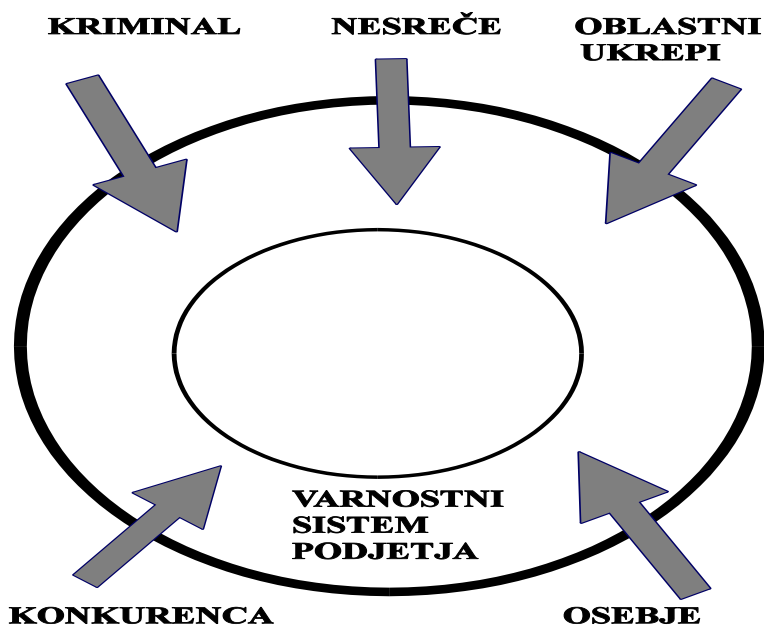
Ključne aktivnosti v procesu zagotavljanja poslovne varnosti so:

- načrtovanje in izvajanje varnostnih procesov v podjetju;
- izvajanje preventivnih ukrepov za preprečevanje škodnih dogodkov, škod in finančnih izgub v podjetju;
- izgradnja integralnega varnostnega sistema v podjetju;
- dvigovanje varnostne kulture v podjetju;¹
- implementacija standardov s področja varovanja;
- odkrivanje in raziskovanje kaznivih dejanj v podjetju;
- izdelava ocen ranljivosti, ogroženosti in varnostnih tveganj (ocena ROT).

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA ZA IZGRADNJO VARNOSTNEGA SISTEMA

Varnostni sistem podjetja je sistem za zagotavljanje notranje in poslovne varnosti. Je celota organizacijskih in funkcionalnih ukrepov, s pomočjo katerih se zagotavlja ohranitev reda, spoštovanje zakonov in internih predpisov, varnost zaposlenih ter zaščito imetja in infrastrukture podjetja. Je celota organizacijskih in funkcionalnih ukrepov, s pomočjo katerih skrbimo za ohranitev reda, spoštovanje zakonov in internih predpisov, osebno varnost ter zaščito imetja in infrastrukture. To je izrednega pomena, saj vsaka organizacija po naravi stvari teži k entropiji oziroma razpadu. Nanjo vplivajo različni dejavniki oziroma škodni pojavi, kot na primer najrazličnejša kazniva dejanja v družbi (kriminal), različne nesreče, državni predpisi in ostala oblastna ravnanja, konkurenca, ipd. Pomen oziroma teretičen model varnostnega sistema je prikazan na sliki št. 1.

¹ Termin »varnostna kultura« je prvič omenjen v javno-pravnem predpisu: Pravilnik o določitvi varnostnih standardov poslovanja sodišč (Uradni list št. 41/2007).

Slika št. 1: Teoretični model varnostnega sistema

Vsako podjetje bi moralo zaradi varnega poslovanja vzpostaviti varnostni sistem oziroma t.i. varnostno arhitekturo, ki jo predstavljajo:²

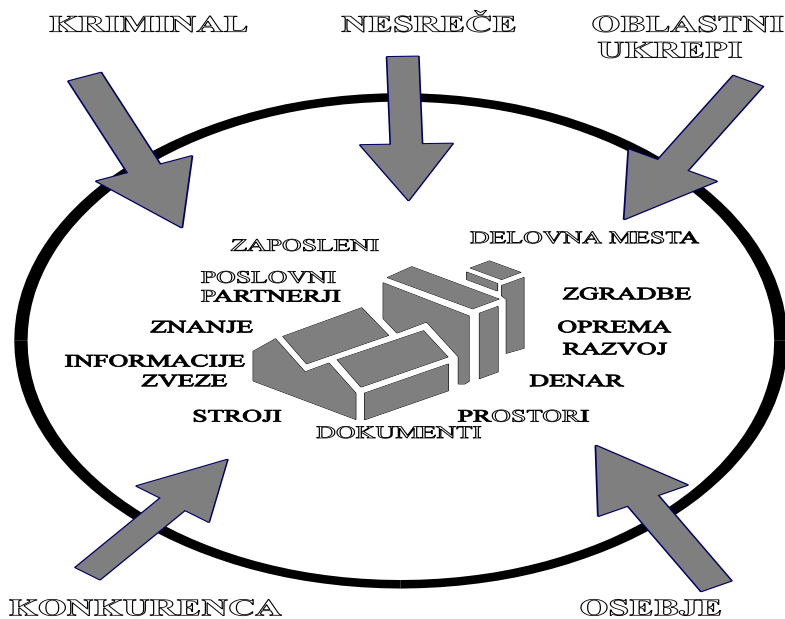
- organizacijski in funkcionalni ukrepi za vzpostavitev oz. zagotavljanje poslovne in notranje varnosti,
- varnostni pod sistemi (CCTV, fizično, tehnično varovanje...),
- sodoben informacijski sistem,
- varnostna kultura zaposlenih in
- konkretni varnostni ukrepi.

Škodni dejavniki:

Zagotavljanje poslovne varnosti v podjetju je za njegovo dobro in konkurenčno poslovanje izrednega pomena, saj podjetje kot organizacija, ki nima izgrajenega ustreznega in učinkovitega varnostnega sistema, *stagnira v ekonomskem pomenu*, nenazadnje pa takšno podjetje tudi nima ustreznega ugleda v poslovnem in širšem okolju.

Izgradnja notranje varnosti podjetja je pomembna predvsem zaradi obstoja in delovanja različnih škodnih pojavov oziroma škodnih dejavnikov, ki vplivajo na podjetje. Te dejavnike lahko, glede na njihov izvor, delimo na notranje in zunanje. Pomen dejavnikov, ki delujejo na podjetje ter najpogostejši notranji in zunanji škodni dejavniki so prikazani na sliki št. 2.

² Seveda ta trditev drži pogojno, ker je odvisna od velikosti podjetij. Glede na kriterije za mikro, majhne, srednje in velike družbe po Zakonu o gospodarskih družbah, je organizacijski model za vzpostavitev varnosti različen. Ne glede na to, pa bi moralo vsako podjetje poskrbeti vsaj za osnovno varnost.

Slika št. 2: Dejavniki, ki vplivajo na stanje varnostnega sistema podjetja

Najpogostejši *notranji* škodni dejavniki, ki delujejo na podjetje so:

- razsipništvo s kapitalom podjetja;
- nekontrolirana prodaja znanja in izkušenj podjetja;
- investiranje v nedonosne projekte in posle;
- izdaja poslovnih skrivnosti;
- neopredeljenost poslovnih skrivnosti;
- prikrivanje slabih rezultatov poslovanja;
- vdori in zlorabe informacijskega sistema;
- goljufije, poneverbe in grabeži;
- tatvine osnovnih sredstev, materiala, ipd.
- latentno in odkrito nezadovoljstvo zaposlenih, stavke zaposlenih;
- delovne nezgode;
- poklicne bolezni;
- zastrupitve;
- slabo delo varnostne službe;
- prometne nezgode;
- onasnaževanja okolja,
- ...

Najpogostejši *zunanji* škodni dejavniki, ki delujejo na podjetje so:

- omejitveni ukrepi države, opredeljeni v javnih predpisih;
- politični ukrepi za zapiranje notranjega trga;
- zakonske omejitve v nasprotju z načeli svobodnega gospodarstva in konkurenčnega trga;
- prevzemanje ključnih kadrov s strani konkurenčnih podjetij;
- sklenitev škodljivih pogodb s strani pogodbenih partnerjev;
- gospodarsko vohunjenje;
- vdori v računalniški sistem družbe;
- podkupovanje strokovnjakov v podjetju, managementa, itn;
- kazniva dejanja;

- naravne nesreče,
- ...

3 ORGANIZACIJA OZIROMA IZGRADNJA INTEGRALNEGA VARNOSTNEGA SISTEMA V PODJETJU

Integralni varnostni sistem je z internimi akti predpisano usklajeno delovanje zaposlenih v podjetju (varnostna kultura) in tehničnih sredstev za varovanje premoženja podjetja. Gre za usklajeno delovanje varnostnih podsistemov za: varovanje ljudi in premoženja, požarno varnost, varnost in zdravje pri delu, ekologijo, civilno zaščito, informacijski sistem, podatkovni zapisi, itd. Integralni varnostni sistem v podjetju je torej sistem za zagotavljanje notranje in poslovne varnosti v podjetju, s pomočjo katerega zagotavljamo dogovorjeno ali zahtevano stopnjo varnosti v podjetju. Za učinkovito zagotavljanje poslovne varnosti moramo torej organizirati varnostni sistem, s pomočjo katerega se bo zagotavljal nemoten poslovni proces, ki mu bodo zaposleni in stranke zaupale.

Integralni varnostni sistem podjetja se vzpostavi s pomočjo organizacijskih, funkcionalnih in tehničnih ukrepov. Gre za celoto oziroma nabor vseh postopkov in ravnanj poslovnega organa (uprave družbe).

Za definiranje oziroma prepoznavo vseh naštetih in nujnih ukrepov za izgradnjo varnostnega sistema lahko uporabimo preprosto orodje – *tabelo za organizacijo varnostnega sistema v podjetju* (TOVS tabela), v kateri se opredelijo t.i. *ključni dejavniki uspešnosti oz. ključni dejavniki za zagotavljanje varnosti v podjetju*. Gre za preprost, vendar učinkovit metodološki pripomoček za izgradnjo varnostnega sistema v podjetju, ki lahko hkrati služi tudi za stalno ocenjevanje ustreznosti vzpostavljenega varnostnega sistema v podjetju. Na tem mestu je treba poudariti, da ni enotne metodologije za izgradnjo varnostnega sistema, ki bi lahko bila v celoti uporabna za sleherno podjetje. Vsako podjetje ima namreč svoj delovni proces, lastno varnostno problematiko, ogroženost, okolico v kateri deluje, zaposlene, itd.

Namen metodologije je identificiranje, analiziranje in saniranje obstoječih organizacijskih, kadrovskih, varnostnih in drugih vrzeli v obstoječem sistemu varovanja.

Cilj metodologije je z varnostnimi in drugimi izboljšavami optimizirati sistem varovanja podjetja da bo varnostno učinkovit oziroma optimalen, za kar je odgovoren varnostni manager (tudi security manager, vodja varnostne politike, ipd.).

V TOVS tabeli se lahko opredelijo:

- ključni dejavniki uspešnosti (gre za posamezna področja varnosti, ki se vpeljujejo v podjetje);
- področja varovanja;
- kriteriji za presojo ustreznosti varnostnega sistema;
- dosežene točke;
- možne točke;
- opombe.

Organizacijski in funkcionalni dejavniki uspešnosti:

1. vzpostavitev varnostnih politik, procedur in standardov v podjetju;

2. vzpostavitev varnostnih standardov v podjetju oziroma standardov, ki so pomembni za varnost podjetij (standard kakovosti ISO 9000-9001, ISO 9004:2000, vodenje kakovosti – zadovoljstvo strank, navodila za reševanje pritožb – ISO 10002:2004, standard varnosti in zdravja pri delu OHSAS 18001,...);
3. vzpostavitev zbirke vseh zunanjih in internih predpisov, ki se nanašajo na zagotavljanje varnosti v podjetju;
4. izdelava varnostnega elaborata in razvojnega varnostnega programa;
5. spremljanje in evidentiranje varnostnih dogodkov v podjetju;
6. obravnava pritožb;
7. merjenje izgub in škod;
8. vnaprejšnje varnostno preverjanje kandidatov za zaposlitev;
9. vzpostavljanje in širjenje varnostne kulture v podjetju (usposabljanje in izpopolnjevanje zaposlenih, stalno informiranje zaposlenih o varnostni problematiki);
10. ostalo.

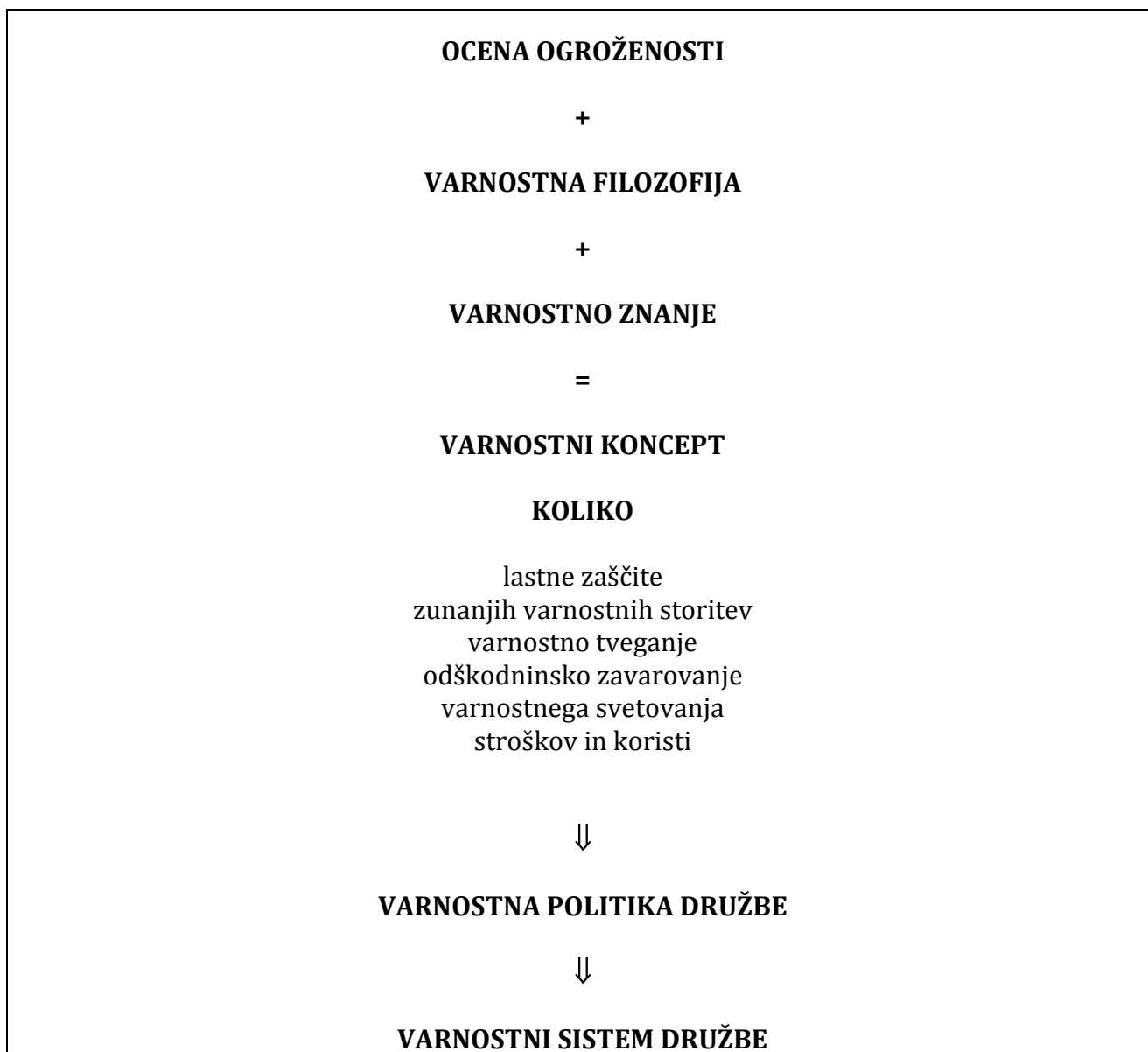
Tehnični dejavniki uspešnosti:

1. video nadzorni sistem (CCTV);
2. osvetlitev objekta;
3. alarmni sistemi;
4. pristopna kontrola;
5. ...

V tabeli se določi poljubno število točk za ocenjevanje ustreznosti vzpostavljenega področja (obsega) varnosti, na primer, 2, 4, ali 6. Končni seštevek oz. število točk ocenjevalcu oz. osebi, ki vzpostavlja ali ocenjuje vzpostavljeni varnostni sistem prikaže ustreznost vzpostavljenega varnostnega sistema in odstopanja oziroma vrzeli v varnostnem sistemu.

4 OBSEG VARNOSTNEGA SISTEMA V PODJETJU

Kakšen bo obseg varnostnega sistema družbe, je odvisno od predvsem od ocene ogroženosti te družbe, nenazadnje pa tudi od varnostne filozofije, ki jo ima lastnik oziroma poslovni organ družbe (samokritičnega občutka in smisla za varnost) in varnostnega znanja, kar je prikazano na spodnji sliki.

Slika št. 3: Obseg varnostnega sistema družbe

5 ZAKLJUČEK

Risk management oziroma upravljanje z varnostnimi ali operativnimi tveganji postaja tudi v naši državi vse bolj pomemben element poslovanja (predvsem velikih) gospodarskih družb. Kot je bilo navedeno, lahko na podjetje delujejo različni škodni dejavniki, tako zunanji kot notranji. Vsi ti dogodki lahko podjetju povzročijo neposredno ali posredno izgubo, bodisi izgubo ugleda v poslovnem okolju, finančno, materialno ali kadrovsko izgubo. Zato je tako pomembno vedenje in (samo)zavedanje o nujnosti vzpostavitve oziroma organizacije varnostnega sistema v podjetju, kar pa je še vedno premalo prisotno med slovenski managerji oziroma lastniki gospodarskih družb. Za učinkovito organizacijo varnostnega sistema v podjetju je potreben sistemski pristop in temeljito poznavanje področja varnosti ter (kar je seveda tudi ključno) poslovnega procesa podjetja. Za obvladovanje varnostnih tveganj je pomembno, da podjetje sistematično načrtuje, ugotavlja in določa ukrepe in postopke za obrambo pred tveganji. Samo z ustreznim načrtovanjem in izvedbo pravnih, organizacijskih, kadrovskih in tehničnih ukrepov, lahko zagotovimo ustrezen nivo korporativne ali poslovne varnosti.

O avtorju:

Štefan Gostič je univ. dipl. pravnik, zaposlen kot Vodja varnostne politike v podjetju TNT Express Worldwide, distribucija, d.o.o. Delovne izkušnje si je več kot dvajset let nabiral v Policiji in Ministrstvu za notranje zadeve RS. Aktivno deluje in ustvarja na področju zasebnega varovanja, detektivske dejavnosti in zagotavljanja poslovne varnosti. Je imetnik licenc za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK) varnostni menedžer, varnostnik čuvaj, varnostnik, varnostnik-telesni stražar, varnostnik nadzornik, ki jih podeljuje Državni izpitni center. Aktivno predava predmet "Metodika dela zasebnega varnostnika" in "Ukrepi in dolžnosti zasebnih varnostnikov" na Zbornici RS za zasebno varovanje in je član Državne izpitne komisije za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij.